

Inkluzija v srcu

■ **Nina Tratnik** je dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok, absolventka inkluzivne pedagogike. V študijskih letih je sodelovala pri aktivnostih v Centru za korekcijo sluha in govora Portorož ter bila prostovoljka v Medobčinskem društvu slepih in slabovidnih Nova Gorica. Trenutno je spremljevalka v Vrtcu Nova Gorica.

V življenju hodimo po različnih poteh. Vsaka izmed njih ima svojo zgodbo, vsaka je na svoj način drugačna, vse pa imajo svoj smisel: jo prehoditi, se na njej učiti, rasti, krepiti in jo preprosto živeti.

V letošnjem šolskem letu sem sprejela službo spremljevalke deklice z Downovim sindromom, ki je tudi gibalno ovirana. Prvega srečanja z njo ne bom nikoli pozabila, ker me je takoj na začetku pozdravila z iskrenim nasmehom in poljubčkom ter mi dovolila blizu. V naslednjih mesecih sem jo dan za dnem spoznala in odkrivala, kako lahko iz nje izvabim čim več, kar zmora sama. Priznam, zame je bil to kar velik izziv. Kljub moji izobrazbi in preteklim izkušnjam sem mnogokrat oklevala, ali delam v pravi smeri, ali ji dovolj pomagam in hkrati puščam, da čim bolj samostojno raziskuje in spoznava svet od blizu. Ob vseh vprašanih ljudi, kaj je z njo, sem

mnogokrat razmišljala, ali je res potrebno, da se ljudje tako zelo ukvarjamo s težavami in ovirami drugih. Ali je za nas res pomembno, da vemo, česa oseba, ki ima posebne potrebe, ne zmora? Do neke mere razumem, da je tak pogled pomemben z vidika zagotavljanja prilagoditev, ki jih taka oseba potrebuje, da ji lahko pomagamo in predvsem omogočimo dostop do izhodišča za nadaljnje opazovanje, raziskovanje, učenje. Načelo inkluzije nas spodbuja k zagotavljanju enakih možnosti za vse – pri tem smo najprej usmerjeni v prepoznavanje primanjkljajev, ovir in motenj, da lahko poskrbimo za prilagoditve in dostopnost okolja, takoj zatem pa se usmerimo pred-

*»Jaz sem jaz, odkar živim.
Čutim, mislim, jem in spim.
Jaz imam svoje srce,
mamo, očka in ime.«
(Zvezdana Majhen)*

vsem v prepoznavanje in razvijanje posameznikovih potencialov, saj se v njih skriva pot do uspešnega učenja in zadovoljstva v vsakdanjem življenju. Mogoče

*Četudi ne govori, težko hodi in
mnogih stvari ne zmora, v moje
življenje prinaša veliko stvari;
mnoge so nevidne, nekatere pa zelo
konkretno. Uči me, da je treba imeti
v vsakem trenutku dneva
brezpogojno rad vsakega človeka.*

lahko tudi s to svojo izkušnjo spodbudim koga k bolj sproščenemu doživljanju oseb s posebnimi potrebami, da skupaj začnemo živeti inkluzijo.

Neposredno doživljanje inkluzije, ki sem jo imela priložnost živeti skupaj s svojo deklico, je v meni vzbujalo mnogo različnih vtisov, ki so se vseskozi pojavljali pri delu z njo. Menim, da v mnogih vrtcih in šolah po Sloveniji inkluzijo precej spodbujajo. Otroci z različnimi primanjkljaji imajo možnost dodatne strokovne pomoči, nekateri imajo tudi začasnega ali pa tudi stalnega spremljevalca. Vključenost otroka pa ni le to. Kot bodoča inkluzivna pedagoginja sem med delom spremljevalke opazila mnogo priložnosti za rast inkluzivnih vrednot, ki so ključne za dobro sobivanje, učenje in razvoj. Mnogo ljudi inkluzijo sicer načelno podpira, še vedno

pa sem lahko kot spremljevalka zelo od blizu, v vsakdanjem življenju današnje v hitrost in učinkovitost usmerjene družbe, vse prevečkrat doživela odrinjenost in breme otrok s posebnimi potrebami. Spoznavam, da je še kako pomembno, kdo je spremljevalec otroka s posebnimi potrebami. Prav spremljevalec, če je ustrezno usposobljen, 'amortizira' pot v takih situacijah in lahko, tudi v smislu zagovornika otrokovih pravic, otroku pomaga pri vključevanju in mu tako omogoča dovolj raznovrstnih življenjskih izkušenj in spodbud.

Mnogi prestrašeni pogledi mimoidočih, ki so me vsakodnevno spremljali v vrtcu in drugod, so me šokirali, zato sem se z vso voljo in energijo odločila, da moram nekaj pripraviti in aktivno spreminjati svet (čeprav le na domačem dvorišču). Ves čas me je namreč gnala misel, da moram sporečiti, da te osebe prinašajo nekaj pomembnega in lepega na ta svet, da se od njih lahko ogromno naučimo in da nam prav one lahko pokažejo, kako se veseliti življenja. V podporo svoji mali deklici, njenim staršem in vsem, ki obiskujejo naš vrtec, sem se odločila, da skupaj pokaževa, kaj vse lahko ustvariva.

Najin mini projekt sva naslovili po zanimivi pesmici Zvezdane Majhen *Tò sem jaz*. Zbirali sva stare čevlje, jih unikatno pobarvali in jih opremili z vzorci. Poleg tega sva skupaj pripravili še plakat, s katerim sva želeli sporočiti, da je vsak od nas svoj svet, vsak s svojimi pomanjkljivostmi, če že hočete, a s še večjim delom svojih sposobnosti. Najinemu projektu so z vse-

ljem dodali svoj delež tudi najmlajši otroci, ki so skupaj z nama barvali plakat. S sodelovanjem in povezovanjem smo lahko gradili inkluzijo. Kot sva zapisali na koncu plakata, sva želeli sporočiti naslednje: če bi vsak od nas vsaj za nekaj trenutkov stopil v čevlje drugega, bi zagotovo postal bolj razumevajoč in nudil oporo drugim. Ko sva ustvarili čevlje, se še nisva ustavili, ampak sva delovali naprej in tako sva tudi z najinim naslednjim podvigom mnogo ljudi spodbudili k sprejemanju oseb s posebnimi potrebami. V našem vrtcu smo namreč imeli pohod s starimi starši in spraševala sem se, kako bi lahko tudi midve šli poleg, da bi tudi deklica doživela povezanost in vzdušje na pohodu z večjo skupino ljudi. Pot, ki je bila predvidena, ni bila najbolj ugodna za voziček in nisem si predstavljala, da nama bo resnično uspelo priti do cilja. Potrebno je bilo sodelovanje, a nama – ali bolje nam – je uspelo. Z velikim veseljem sva na vrhu stopicali po travi ter skupaj raziskovali in odkrivali, kaj vse nam ponuja narava. Res sem bila neskončno vesela tega podviga, ker sva dokazali, da je pomembno, da vključujemo vse, in da greva lahko tudi midve po isti poti kot ostali. Kljub vozičku in pomoči, ki sva jo potrebovali do vrha hriba, je bil cilj popolnoma dosežen – uspeli sva! Morda se ta dogodek zdi precej vsakdanji in nepomemben, a je predstavljal velik premik v podiranju ovir in stereotipnih družbenih prepričanj o nezmožnostih ljudi, ki imajo posebne potrebe. Deklica je bila kljub svojim težavam vključena v dogajanje. Dosegla je isti cilj kot njeni vrstniki,

hkrati pa je dokazala mnogo več kot le to. Bila je zmagovalka, saj je odstirala mnoge poglede in pojmovanja o (ne)zmožnosti ter rušila mnoge dvome in 'zidove', ki jih imamo ljudje ob takih osebah. Preprosto je gradila inkluzijo v srcih ljudi, ki so bili tam.

Prav to, kar sama imenujem 'inkluzija v srcu', si želim od vseh ljudi. To vidim kot priložnost za našo družbo. Med svojim delom spoznavam, da je treba inkluzijo sprejeti najprej v svoje srce, kar pomeni, da ga na široko odpremo vsem osebam, ki imajo posebne potrebe, jih preprosto sprejmemo medse in jim dopustimo, da so to, kar so. Ko nekoga sprejmemo s srcem in naklonjenostjo, se hkrati zavzamemo zanj in se potrudimo, da mu omogočimo dostop do tega, kar počnemo sami. Le tako, da jim omogočimo, da so z nami in da smo skupaj, jim lahko resnično največ damo, zagotovo pa mnogo več prejmemo od njih. Moja deklica me je namreč naučila ogromno stvari za življenje. Četudi ne govori, težko hodi in mnogih stvari ne zmore, v moje življenje prinaša veliko stvari; mnoge so nevidne, nekatere pa zelo konkretne. Uči me, da je treba imeti v vsakem trenutku dneva brezpogojno rad vsakega človeka. Mu podariti nasmeh, četudi je slabe volje, ga objeti in mu dati poljubček kar tako. Naučila me je vztrajati in uživati v trenutkih, ki so vredni, pa četudi je to (le) sonce, ki posije izza oblakov. Dala mi je priložnost spoznati, kako skrbni in pozorni so do nje mali otroci, ki očitno nosijo inkluzijo in sprejemanje različnosti v sebi, ter kako se mehčajo prepričanja o pripadnosti pri odraslih, ki so na življenje morda začeli gledati preveč le skozi dioptrijo učinkovitosti. Vsekakor verjetno vsega tega ne bi tako doživela, če ne bi najprej sama zgradila inkluzije v svojem srcu in svoji mali deklici dopustila, da me uči in da odpira srca in uči druge. Tako se veseliva in veselimo vsakega uspeha, ki ga doseže. In tako imata ta pot zame in za vse, ki se nama pridružijo, velik pomen in smisel. ◀

Foto: Nina Tratnik